Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди

Національний педагогічний університет

імені М. П. Драгоманова

Актуальні проблеми методики навчання історії, правознавства та суспільствознавчих дисциплін

Випуск 3

Харків – 2011

УДК 30.378

Бережна С.В., *декан історичного факультету ХНПУ імені Г. С. Сковороди, кандидат історичних наук, доцент*

Впровадження інноваційних технологій в історичну освіту: на прикладі історичного факультету ХНПУ імені Г. С. Сковороди

В статті надано аналіз форм та методів розвитку інноваційних технологій в історичній освіті на прикладі роботи історичного факультету ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Зроблено висновок щодо важливої ролі інноваційних методів навчання в формуванні професійних компетенцій студентів- істориків.

Ключові слова: *інновації, історична освіта, модернізація, технології.*

В статье дан анализ форм и методов развития инновационных технологий в историческом образовании на примере работы исторического факультета ХНПУ имени Г.С. Сковороды. Сделан вывод о важной роли инновационных методов обучения в формировании профессиональных компетенций студентов- историков.

Ключевые слова: *инновации, историческое образование, модернизации, технологии.*

In the article the analysis of forms and methods of development of innovative technologies is given in historical education on the example of work of historical faculty of KHNPU of the name of G.S. Skovoroda. A conclusion is done about the important role of innovative methods of teaching in forming of professional jurisdictions of students- historians.

Key words: *innovations, historical education, modernizations, technologies.*

Сучасна епоха - епоха глобалізації, змін, епоха інтелекту диктує свої умови життя, проповідує інші цінності, пред'являє нові вимоги до людини. У цьому зв'язку основним результатом діяльності освітнього закладу повинно стати впровадження інноваційних технологій. Освіта і наука сьогодні стають пріоритетними факторами розвитку соціально-економічного, духовного та політичного життя будь-якої країни. Визначальним фактором багатства країни є знання. В цих умовах особливого значення набуває проблема інновацій у сфері знань. Широкий спектр інноваційних проблем, їх активне впровадження в освітню галузь є ключовим напрямом роботи Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та його підрозділів, науковців вищих навчальних закладів України.

На пріоритет формування освітнього простору вказують всі сучасні законодавчі та нормативні документи, які найбільш регламентують здійснення інноваційної діяльності Закони України «Про інноваційну діяльність» (від 04.07.02 р. № 40- IV), накази Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» (від 07.11.00 р. № 522), «Про затвердження Положення про здійснення моніторингу виконання інноваційних проектів за пріоритетними напрямами діяльності технологічних парків» (від 17.04.03 р. № 245) та інші [1; 2; 3]

Значний внесок у розробку методики вивчення плюралізму інноваційних технологій в історичній освіті зроблений сучасними методистами: К. Бахановим, М. Кларин, Е. Мясникова, О. Мокрогуз, Г. Селевко [4; 5; 6; 7; 8].

Дослідники проблем педагогічної інноватики - О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, В. Загвязинський, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін. намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове.

Мета дослідження полягає в тому, щоб розкрити особливості запровадження інноваційних педагогічних технологій, розкрити основні методологічні вимоги та принципи, яким має відповідати будь-яка інноваційна технологія навчання на прикладі історичного факультету ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

Слово «інновація» має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу.

Впровадження інноваційних технологій на історичному факультеті проводиться в наступних напрямках:

- розвиток потенціалу викладачів кафедри;
- формування інноваційної культури студента;
- впровадження інноваційних технологій в навчальний процес.

1. Розвиток потенціалу викладачів відбувається шляхом:

- Удосконалення і підвищення фахової майстерності, як спеціаліста: обов'язкове підвищення кваліфікації (профільні курси); проведення і участь у методичних та наукових семінарах кафедри, міста, країни; стажування, розширення фахової компетентності.
- Постійний безперервний зріст інформаційної обізнаності: робота з літературою за спеціальністю та суміжними спеціальностями, робота з інформацією з мережі інтернет.
- Підвищення правової обізнаності з освітніх та професійних питань (робота з нормативною документацією, відстеження змін у нормативно правовій сфері).

2. Формування інноваційної культури студента.

Робота спрямована на більш повне засвоєння теоретичних знань: розробка тестів для перевірки знань студентів, що засвоюють програмний матеріал за кредитно-модульною системою:

- Використання на лекційних заняттях інтерактивних форм роботи – інтерактивні лекції, студентські лекції, мозковий штурм тощо; робота по аналізу літ джерел з наступною доповіддю, робота в групах по темі; поглиблене вивчення сучасних історичних досліджень.
- Спрямування роботи на засвоєння практичних навичок та вмінь їх варіативного застосування: розбір проблемних ситуацій з наступним складанням планів роботи, проведення практичних занять в шкільних закладах; залучення студентів до науково-дослідної роботи, участь у студентських гуртках.
- Ознайомлення студентів з новітніми технологіями комунікації і їх використання: дистанційні форми навчання, участь в інтернет-конференціях за темами дослідження, дистанційний обмін досвідом.

Сучасні інноваційні технології дають можливість викладачу в процесі підготовки до занять успішно поліпшити зміст викладання матеріалу. Для найефективнішого навчання й актуалізації знань студентів з'явилася можливість структурувати навчальний матеріал і системно викладати його.

У процесі спільної роботи над навчальним матеріалом з використанням інноваційних технологій викладачі факультету впритул підходять до реалізації ідеї «педагогіки співпраці». Об'єднання зусиль студента і викладача дає можливості якнайкраще розкрити індивідуальні особливості кожного студента, зацікавити його, позначити глибину досліджуваної проблеми, досягти взаєморозуміння.

Так, понад 5 років під керівництвом доцента Г. Г. Яковенко проводиться цікавий педагогічний експеримент із використання нетрадиційних методів навчання. Ця робота стала своєрідним діалогом між викладачами та студентами з різних питань методики. Були враховані відгуки студентської аудиторії на застосовані активні методи навчання. Досвід узагальнений у навчальному посібнику „Методика викладання історії" (2009), у збірниках „Актуальні проблеми викладання історії" (2009-2010). Проблеми впровадження інноваційних методів викладання історії обговорювалися на засіданнях зимових сесій школи СЕР для викладачів (м. Харків, Україна).

3. Впровадження інноваційних технологій в навчальний процес.

Наявність на факультеті технічно забезпечених комп'ютерних аудиторій сьогодні є необхідною умовою поліпшення якості навчального процесу. У програмному забезпеченні можна виділити чотири основні групи, які застосовуються на факультеті:

- електронні довідники та енциклопедії, які мають ряд переваг перед друкованими аналогами. А саме, вибір користувачем способу систематизації інформації, використання засобів мультимедіа, можливість копіювання довідкової інформації та документів (що дає можливість активізувати аудиторію на семінарських заняттях);
- інтерактивні підручники, які дають можливість допомогти студенту під час самопідготовки і якоюсь мірою іноді здатні «замінити» викладача;
- різнорівневі тести (відкритого, закритого і змішаного типів), що підвищують ефективність і об'єктивність контролю знань тих, хто навчається;
- ігрові навчальні програми розраховані на студентів, які підвищують мотивацію навчання за рахунок внесення до нього елементів змагальності.

Факультет має НМК, що включає в електронному варіанті робочі програми, плани семінарських занять, методичні рекомендації, різнорівневі тестові завдання, тематику рефератів, курсових та дипломних робіт, а також ІНДЗ. Викладачі в ході лекцій і практичних занять використовують електронні носії інформації, що дає можливість створювати наочні уявлення, оперативний доступ до навчальної інформації, а в окремих випадках, індивідуалізацію процесу навчання і диференціацію навчального матеріалу, залежно від пізнавальних можливостей студента.

Для відпрацювання вміння майбутніх учителів використовувати прийом історичної емпатії у педагогічній практиці відбувається демонстрація фрагментів історичних кінофільмів та відеодокументів. Створюється бібліотека відео уроків кращих учителів м. Харкова з метою популяризації передового педагогічного досвіду.

Значний загал навчально-методичного матеріалу в електронному вигляді (презентації, програми, кінофільми, історична документалістика, відеоуроки, підручники) для надання термінової методичної допомоги студентам і учителям збирається у Методичному центрі історичного факультету.

Отже, інновації в історичній освіті варто розглядати як реалізоване нововведення в освіті – у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості (методиках, технологіях), у змісті та формах організації управління освітньою системою, а також в

організаційній структурі закладів освіти, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України.- 2002.- № 36.
2. Наказ «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» N 522 від 07.11.2000 за N 946/5167// Відомості Верховної Ради України.- 2000.- № 24.
3. Наказ «Про затвердження Положення про порядок здійснення моніторингу виконання інноваційних проектів за пріоритетними напрямами діяльності технологічних парків» від 17.04.2003 N 245// Відомості Верховної Ради України.- 2003.- № 28.
4. Баханов К.О. Навчання історії в школі: інноваційні аспекти. - Харків: Основа, 2005.- 125 с.
5. Кларин М.В. Инновации в обучении: метафоры и модели: Анализ зарубежного опыта. - М.: Наука, 1997. - 187 с.
6. Мясникова Е.Ю. О новых подходах в преподавании истории / Е. Ю. Мясникова // Преподавание истории в школе.-2000.-№1.-С.56-57
7. Мокрогуз О.П. Іноваційні технології на уроках історії / О. П. Мокрогуз. - Харків: Основа, 2005.- 190 с.
8. Селевко Г.К. Современные образовательные техологии: Учебное пособие / Г. К. Селевко. - М.: Народное образование, 1998. - 214 с.

УДК 371.133

Єрмакова І. П., *старший викладач кафедри педагогіки та методики викладання суспільствознавчих дисциплін Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.*

Спрямування педагогічної практики студентів на впровадження дослідницької технології на уроках суспільствознавчих дисциплін

У статті розкривається зміст програми оновленої педагогічної практики, спрямованої на формування готовності майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін до використання дослідницької технології у майбутній професійній діяльності.

В статье раскрывается содержание программы обновленной педагогической практики, направленной на формирование готовности будущего учителя обществоведческих дисциплин к использованию исследовательской технологии в профессиональной деятельности.